

ЗА ЕДНА ИНТЕРЕСНА НАХОДКА ОТ СТАРА ЗАГОРА

Мария Камишева

Обект на проучването е един фрагмент от глинена амфора с връзан ІVІ в горната част на тялото (обр. 1)¹.

Фрагментът е открит в яма при спасителни археологически проучвания в очертанята на крепостните стени на Августа Траяна. При проучването е разкрита представителна сграда, която остава недопроучена в източната и южната си част. Нейният под е бил покрит с мозайка, която в по-късните периоди е силно разрушена. Датирана е в периода на късната античност. Ямата е вкопана в мозайчиния под, в южната част на разкритата сграда. В нея преобладават фрагментите от глинени гърнета с излъскани ивици, характерни за средновековната епоха (Илиев 2012, 345–347).

Коментираният фрагмент е изработен от добре пречистена и изпечена до оранжево глина, примесена с голямо количество дребен пясък и отделни едри кварцови зрънца. Външната повърхност е оребрена, покрита с белезникава ангоба. Знакът е нанесен допълнително, като повърхността е предварително загладена². Представлява част от плещите на амфора Тип І (Дончева-Петкова 1977, 100; Борисов 2000, 24–27 и др.)³. Те имат конично тяло, заоблено дъно с малка релефна пъпка в средата и висока цилиндрична шия, която завършва с извит навън, пръстеновиден устиен ръб. Дръжките са с неправилно елипсовидно сечение и добре изразен надлъжен релефен ръб. Шията и тялото са покрити с плитки, хоризонтални, успоредни релефни ребра.

¹ Благодаря на колегата Георги Илиев за възможността да представя този изключително интересен фрагмент, както и на Мариана Гинзарова – фондопазител в РИМ – Стара Загора за графичното му документиране.

² В настоящото изложение няма да бъде засегнат проблемът за хронологията и произхода на знака.

³ Изказвам своята голяма благодарност на д-р Мария Манолова-Войкова за консултацията по определянето на типа амфора.

По-голямата част от изследователите датират този тип в широките хронологични граници X – XII век и го определят като производство на византийския културен кръг.

Последните изследвания променят датировката в периода края на VII – X век, като предполагат Егейски произход (Тодорова 2012, 22).

Интересна особеност при тези амфори е, че при почти всички екземпляри върху горната част на стените са нанесени врязани знаци, което при другите типове от периода е рядкост или изобщо липсва (Дончева-Петкова 1977, 101).

От Югоизточна България е публикувана само една цяла амфора от тип I. Тя също е открита при археологически проучвания в Стара Загора, но без изяснена стратиграфска позиция. Останалите съдове от същия тип са открити във фрагментарен вид (Борисов 2000, 27).

Имайки предвид контекста на намиране на фрагмента, съдът би трябвало да се отнесе към периода края на X – началото на XI век. Наличието на врязания знак обаче по-скоро налага по-ранната датировка, т.е. не по-късно от края на X век. Появата му върху стената на амфората би трябвало да се свърже с нейното вторично използване в българска среда. В някои изследвания амфорите от този тип се свързват с хранителните доставки за армията и населението в крепостите по Дунавския лимес (Тодорова 2012, 41).

ЛИТЕРАТУРА

Борисов 2002: Б. Борисов. Керамика и керамично производство през XI – XII в. от територията на днешна Югоизточна България. – „Марица Изток”. Археологически проучвания 6. Раднево, 2002.

Дончева-Петкова 1977: Л. Дончева-Петкова. Българската битова керамика през ранното средновековие. София, 1977.

Илиев 2012: Г. Илиев. Археологически проучвания на обект УПИ V₃₃₅₂ и УПИ VI₃₃₅₁ в кв. 68а, ул. “Х. Д. Асенев” 129 по регулационния план на гр. Стара Загора. – Археологически открития и разкопки през 2011 г. София, 2012, с. 345–347.

Тодорова 2012: Е. Тодорова. Амфорите от територията на България (VII – XIV в.). Автореферат за присъждане на образователна и научна степен „Доктор”. София, 2012.

